

ВИСНОВОК

про наукову новизну,
теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Струганця Павла Борисовича
на тему «Футбольний телерепортаж:
типологія лексичних номінацій і текстових структур»,
поданої до захисту
на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 03 Гуманітарні науки
зі спеціальності 035 Філологія

Актуальність теми дослідження. В оновленій парадигмі гуманітарного знання мову трактують як культурний код нації, а, відповідно, текст розглядають як один із репрезентантів культури народу. Текстова тканина футбольного телерепортажу відображає специфіку футболу як соціокультурного феномена, що тривалий час зазнавав російського впливу. Мова футбольної сфери у попередні періоди не могла бути належним чином вивчена. Сьогодні відчутна потреба в аналізі усної футбольної комунікації, передусім з огляду на важливість функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя. Зросла необхідність у матеріалах, які слугують удосконаленню культури мови фахівців спортивної сфери. Усе зазначене свідчить про актуальність дисертації Павла Борисовича Струганця на тему «Футбольний телерепортаж: типологія лексичних номінацій і текстових структур».

Дослідження П. Б. Струганця пов'язане з науковим напрямом кафедри української мови та славістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка «Проблемні питання сучасної лексикології, граматики та когнітивної лінгвістики» (реєстраційний номер 0120U102350). Тему схвалено на засіданні вченої

ради Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (протокол № 6 від 22 грудня 2020 року).

Структура та оформлення дисертації. Структурування роботи, виклад матеріалу й оформлення дисертації здійснено згідно з вимогами до праць на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Анотація вичерпно висвітлює проблематику та етапи дослідження. У вступі наявні необхідні реквізити (сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет дисертації, представлено методи реалізації задекларованих завдань, висвітлено наукову новизну, вказано на теоретичну і практичну значущість результатів). Оскільки дослідження виконане на перетині лінгвістики тексту, лексикології, термінознавства, граматики, лінгвостилістики, медіалінгвістики, прагматики, то метамова роботи віддзеркалює термінологічний апарат цих мовознавчих галузей.

Структурування дисертації є логічним. Робота складається із чотирьох розділів. Перший теоретичний розділ присвячено аналізу репортажу в контексті розвитку спортивної журналістики, огляду наукових студій мови футболу як сегмента спортивної комунікації, а також алгоритму студювання прямого футбольного телерепортажу. Виклад стислий і логічний. У другому розділі здобувач окреслив своє розуміння системи лексичних номінацій у футбольному телерепортажі. Третій розділ відображає оригінальну авторську позицію щодо типологізації текстових структур футбольного телерепортажу у вимірі текстових категорій. Четвертий розділ репрезентує систему експлікантів образності в телерепортажі. Усі розділи дослідження мають кількарівневу структуру, що уможливило якісну систематизацію зібраного мовного фактажу. Джерельний матеріал належно паспортизовано (з відповідними покликанням на телевізійний канал, дату і час трансляції футбольних матчів).

Наукова новизна результатів проведеного дослідження та їх наукова обґрунтованість. Наукова новизна роботи полягає в тому, що

вперше в лінгвоукраїністиці вмотивовано необхідність аналізу футбольного телерепортажу як усного спонтанного мовлення, оскільки мовна ситуація в державі залежить від якості функціонування мови у всіх сферах суспільної діяльності, у тому числі й у спортивній; зrealізовано авторський алгоритм типологізації різнорівневих мовних засобів, доміантних у футбольному репортажі; а також визначено моделі експлікантів образності. Дослідження футбольного телерепортажу здійснено в оновленій парадигмі гуманітарного знання шляхом міжрівневого аналізу мовних явищ, зокрема через два типи ключових мовних одиниць – лексичних номінацій і текстових структур. Аналіз мовного матеріалу опирається на різні типи контекстів: лексичний, морфологічний, синтаксичний, стилістичний, стильовий.

Теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Теоретична значущість дослідження полягає в тому, що узагальнено доробок українських та зарубіжних мовознавців щодо лексикологічних, лінгвостилістичних, прагматичних досліджень мови футболу, поглиблено теорію аналізу усного спортивного медійного дискурсу; запропоновано авторську концепцію різнорівневого дослідження футбольного телерепортажу, що поєднує структурно-системний, семантико-стилістичний та комунікативно-прагматичний підходи до аналізу лексичних номінацій і текстових структур. Висновки й узагальнення, викладені в дисертації П. Б. Струганця, сприятимуть розв'язанню теоретичних проблем лінгвістики тексту, лінгвостилістики та прагмалінгвістики. Практична цінність дослідження полягає в тому, що одержані результати можуть бути використані для поповнення загальномовних лексикографічних праць, укладання словника мови футболу, уточнення критеріїв соціонормативної оцінки футбольної комунікації.

Достовірність одержаних результатів і висновків. Достовірність отриманих висновків та обґрунтованість запропонованих рекомендацій

визначені правильно обраними методологічними підходами, достатнім використанням емпіричного матеріалу.

Для вирішення задекларованих завдань здобувач вмотивовано та ефективно застосував комплекс методів дослідження: суцільної вибірки – для формування корпусу релевантних лексичних номінацій і текстових структур; компонентного аналізу – для встановлення семантики мовних одиниць у контекстуальній реалізації; функційного методу – для інтерпретації семантико-стилістичних характеристик досліджуваних одиниць; трансформаційного методу – для виявлення комунікативно-прагматичного потенціалу лінгвальних явищ; контент-аналізу – для визначення частотності фактуальних текстових показників прямого телерепортажу; кількісного аналізу – для визначення квантитативних характеристик досліджуваних явищ; описово-аналітичного – для узагальнення зібраного матеріалу.

Джерельною базою дослідження слугували репортажі українською мовою на телеканалах «MEGOGO Футбол Перший», «Футбол 1», «Футбол 2», «Суспільне Київ», «Setanta Sports» і телеканалі телерадіокомпанії «Україна» під час трансляції футбольних матчів. Проаналізовано 150 футбольних телерепортажів, що складає сукупно понад 6000 контекстів функціонування лексичних номінацій і текстових структур. Кількість та якість використаних матеріалів, докладність їх аналізу створили передумови для забезпечення належного рівня достовірності дисертаційної роботи.

Повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок автора в одержанні результатів дослідження. Основні положення дисертації П. Б. Струганець виклав у 10 працях, серед яких 6 статей в наукових фахових виданнях (1 з них – у співавторстві), 4 публікації – це матеріали і тези доповідей на наукових конференціях. Публікації належним чином висвітлюють основні положення дисертаційної праці. У висновках до кожного розділу вказано, де

апробовано його основні положення. Особистий внесок здобувача полягає в тому, що вибір джерельної бази досліджуваного матеріалу, збір та аналіз лексичних номінацій і текстових структур, які є основою футбольного телерепортажу, обґрунтування висновків здійснено самостійно. Наукові результати дисертаційної роботи є особистим надбанням автора. У праці (індексується наукометричною базою Web of Science), яка вийшла друком у співавторстві, внесок здобувача такий: узагальнено погляди науковців на експресивність мови, проаналізовано експресивність висловлювань під час трансляції футбольних матчів на телеканалах «Футбол 1» і «Футбол 2».

**Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові
результати дисертації:**

1. Struhanets L., Zalipska I., Zadorozhna I., Struhanets P., Dashchenko N. The National Television Broadcast Speech Expressiveness as Means of Psychological Influence on the Society. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2021. Issue 1, special XV. S. 41-45. URL: https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110115/papers/A_10.pdf
2. Струганець П. Типологія лексичних номінацій у футбольному телерепортажі. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Вип. 29. Т. 2. С. 74-78. URL: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.29.2.14>
3. Струганець П. Спектр текстових категорій у футбольному телерепортажі. *Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»): журнал*. 2023. № 12 (18). С. 243-253. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-12\(18\)-243-253](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-12(18)-243-253)
4. Струганець П. Порівняння у прямому футбольному репортажі. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. Вип. 4 (207). Кропивницький: Видавничий дім «Гельветика», 2023. С. 267-271. URL: <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2023-207-40>
5. Струганець П. Метафора у футбольному телерепортажі. *Проблеми гуманітарних наук: зб. наук. праць. Серія «Філологія»*. Дрогобич:

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2019. Вип. 44. С. 92-102. URL: <https://doi.org/10.24919/2522-4557.2019.44.187381>

6. Struhanets P. Text in the modern paradigm of scientific knowledge: categorization and pragmatics. *Scientific Journal of Polonia University*. 2023. 58 (3). S. 195-201. URL: <https://doi.org/10.23856/5827>

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Струганець П. Епітетні конструкції у футбольному телерепортажі. *Topical aspects of modern scientific research. Proceedings of the 3rd International scientific and practical conference*. Tokyo, Japan: CPN Publishing Group, 2023. Pp. 547-550. URL: <https://sci-conf.com.ua/iii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-topicalaspects-of-modern-scientific-research-23-25-11-2023-tokio-yaponiya-arhi>

2. Струганець П. Оцінка як лінгвофілософська категорія (на матеріалі футбольного телерепортажу). *III Міжнародна науково-практична конференція «Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід»: збірник тез*. Тернопіль, 2021. С. 252-254.

3. Струганець П. Позитивно- та негативнооцінна лексика із семою «дія» у сучасному футбольному телерепортажі. *Міжнародна науково-практична конференція «Регіональна журналістика: реалії, виклики, перспективи» (15 квітня 2021 року)*. Тернопіль, 2021. С. 181-183.

4. Струганець П. Іншомовні запозичення у футбольному телерепортажі. *Perspectives of science and education. Proceedings of the 11th International youth conference «Slovo/Word»*. New York, USA. 2019. P. 285-291.

Апробація результатів дослідження. Апробацію здійснено на конференціях різного типу (університетських, всеукраїнських і міжнародних): науково-практичній інтернет-конференції «Актуальні проблеми лінгводидактики в сучасному освітньому середовищі» (Тернопіль, 2020 р.), Міжнародній науковій конференції молодих

україністів і дослідників слов'янознавства (Варшава, 2020 р.), III Міжнародній науково-практичній конференції «Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід» (Тернопіль, 2021 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Регіональна журналістика: реалії, виклики, перспективи» (Тернопіль, 2021 р.), Всеукраїнській науковій конференції з міжнародною участю «Українська філологія в контексті розвитку європейської наукової думки», присвяченій 85-річчю від дня народження професора Дмитра Бучка (Тернопіль, 2022 р.), Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції (із міжнародною участю) «Актуальні проблеми мовознавства та лінгвометодики в умовах війни в Україні» (Житомир – Тернопіль, 2023 р.), III Міжнародній науково-практичній конференції «Topical Aspects of Modern Scientific Research» (Токіо, 2023 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні соціокультурні трансформації: медіа, мова, комунікація» (Київ, 2024 р.); засіданнях кафедри загального мовознавства і слов'янських мов (2020-2023 рр.), кафедри української мови та славістики (2023-2024 рр.).

Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту. За окресленою проблематикою дослідження, логікою наукового пошуку, обраними здобувачем методами дослідження, сферою практичного застосування дисертація П. Б. Струганця відповідає вимогам спеціальності 035 Філологія галузі знань 03 Гуманітарні науки. У науковому дослідженні дотримано норм академічної доброчесності.

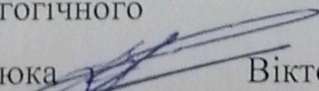
ВИСНОВОК

Дисертація аспіранта кафедри української мови та славістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка П. Б. Струганця на тему «Футбольний телерепортаж: типологія лексичних номінацій і текстових структур» є актуальним, самостійним і завершеним дослідженням. Дисертація П. Б. Струганця, подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з

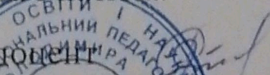
галузі знань 03 Гуманітарні науки зі спеціальності 035 Філологія, відповідає вимогам, визначеним наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 р. № 40 зі змінами, а також вимогам, викладеним у «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 зі змінами. Дисертація П. Б. Струганця «Футбольний телерепортаж: типологія лексичних номінацій і текстових структур» рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Публічну презентацію та обговорення результатів дисертаційної роботи П. Б. Струганця здійснено на розширеному засіданні кафедри української мови та славістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (протокол № 7 від 21 березня 2024 року).

Голова засідання

доктор філологічних наук, професор,
 професор кафедри німецької філології
 та методики навчання німецької мови
 Тернопільського національного педагогічного
 університету імені Володимира Гнатюка Віктор ДРЕБЕТ

Завідувач кафедри

української мови та славістики
 Тернопільського національного педагогічного
 університету імені Володимира Гнатюка
 кандидат філологічних наук Галина БАЧИНСЬКА

